

Școala Europeană „Ovidiu Șincai”

București, str. Atena nr. 11, sector 1
Tel. 230.24.74, fax: 231.55.23, email: scoalaovidiusincai@yahoo.com
web: www.seos.ro

Raport privind al doilea seminar al Școlii Europene „Ovidiu Șincai” Mila 35, Delta Dunării, 9-12 septembrie 2004

În perioada 9-12 septembrie 2004 a avut loc, la Mila 35, în Delta Dunării, al doilea seminar al Școlii Europene „Ovidiu Șincai” organizat de Institutul „Ovidiu Șincai” împreună cu Consiliul Europei.

La acest eveniment au participat 40 de cursanți selectați din întreg spectrul societății civile (avocați, cercetători, jurnaliști, oameni de afaceri, medici, cadre didactice, oameni politici).

Al doilea seminar a avut ca temă principală **Procesul de Tranziție din România**. Prelegerile au fost susținute de către **Prof. univ. dr. Adrian Severin, fost ministru de externe** – „Procesele politice ale tranziției”; **Prof. univ. dr. Aurora Liiceanu** – „Psihologia românilor în tranziție”; **dr. Ilie Șerbănescu, fost ministru pentru Reformă** – „Dimensiunea economică a tranziției din România”; **Prof. univ. dr. Adrian Vasilescu, director general în Banca Națională a României** – „Dimensiunea financiară a tranziției în România”; **Lector. univ. Jeana Gheorghiu, director al Canalului II al Televiziunii Române** – „Constituirea și evoluția sistemului mass-media din România”.

1. Adrian Severin, „*Procesele politice ale tranziției*”

Tranziția în România nu este nici unică, nici izolată. Procesul avut loc odată cu tranziția altor țări din zonă, dar și al celor de la nivel Occidental, fiind influențată și influențând fenomenele respective.

Din punct de vedere strict formal tranziția românească s-a încheiat, pentru că avem un sistem politic democratic și o economie de piață. Acum Europa Centrală nu se află în faza de normalitate a unei societăți libere, ci în perioada de post-tranziție.

Corupția este un fenomen al tranziției. Corupția sistemică apare în condiții de tranziție. În România ea a fost însă însoțită și de existența unei pături oligarhice. Oligarhii români sunt slabi din punct de vedere economic, din acest motiv sunt naționaliști. Orice oligarhie de acest tip are două scopuri (contradictorii și inevitabile): să obțină protecția statului, dar în același timp să controleze și statul.

În prezent suntem într-o etapă post-tranziție pe care am început-o cu o democrație în care în prim plan se găsește un partid puternic, iar planul secund conține o oligarhie influentă. Unitatea națională este un factor esențial în această perioadă de tranziție. Reideologizarea partidelor este necesară și inevitabilă pentru un sistem pluripartidist autentic.

2. Aurora Liiceanu, „Psihologia românilor în tranziție”

Tranziția în sine este o stare de normalitate, pentru că nimic nu stă pe loc. Înainte de 1990 românii vedeau, gândeau numai în categorii extrem de generale (de exemplu „oameni ai muncii”), pentru că spațiul public era „spațiul nimănui” și ruta individului era dirijată.

După 1990 oamenii au continuat să gândească în șabloane pentru că erau needucați în sensul de a vedea diferențele. Apariția diversității de idei și comparația intersocială au dat naștere

fenomenului de invidie socială. Existența unor relații ierarhice puternic înrădăcinate în mentalul colectiv a îngreunat procesul de democratizare al societății.

La nivel individual există două tipuri: externaliști, care sunt modelați de factori exteriori și internaliști, care au voință proprie. Românii sunt externaliști.

Relația cetățenilor cu puterea este o relație de subordonare. Relația cu clasa politică a suferit o deformare din cauza tendinței mass-media de a prezenta politicienii mai jos decât modelul arhetipal al politicianului cinstit, corect, competent.

3. Ilie Șerbănescu, „Dimensiunea economică a tranziției din România”

În România perioada de tranziție economică a fost marcată de o serie de probleme:

- a) Relațiile din economia de comandă au fost înlocuite în prea mare măsură de relații clientelare (licitații trucate, aranjamente politice, arieratele 40% din PIB, etc.)
- b) Pierderea a 5 milioane de locuri de muncă și creșterea numărului de pensionari la 2,5 milioane, ceea ce a făcut ca un salariat să susțină 1,5 pensionari, iar pensiile să fie derizorii.
- c) Privatizarea, care era mijlocul principal de eficientizare a economiei, a generat costuri ridicate pentru populație.

- d) Încercarea de menținere a nivelului de trai s-a realizat pe seama complicării unor probleme ce nu au mai putut fi soluționate (pensii de stat, sprijinirea exodului urban către zona rurală). A crescut numărul furturilor cauzate de nerezolvarea problemelor sociale, care au dus la o deturnare a investițiilor cu funcție socială.
- e) În cazul exporturilor tot ce era componentă modernă a fost eliminată, punându-se accentul pe alte ramuri (de exemplu cherestea).
- f) Datoria externă s-a situat la valoarea de 16-17 miliarde, toți banii folosindu-se pentru a nu scădea nivelul de trai.
- g) Capitalul românesc a dispărut din economie, sistemul bancar a fost devalizat.

4. Adrian Vasilescu, „Dimensiunea financiară a tranziției în România”

La începutul perioadei de tranziție marele șoc a fost funcționarea pieței bancare, deoarece pe piața internă și pe piața CAER se folosea schimbul în natură și dolarul transferabil, fapt care a dus și la căderea organizației în 1990.

La 4 septembrie 1990 a început reforma Băncii Naționale a României, prin separarea BNR de componenta comercială. Banca Națională a dobândit independență. În perioada 1991-1994 BNR a intrat într-o criză de lichidități care au făcut imposibile tranzacțiile. Constituirea pieței valutare la 18 februarie 1991 a fost o soluție de conjunctură. Doar în 1994 această piață avea să devină o adevărată piață valutară.

Anul 1999 a fost unul foarte dificil, pentru că România a fost aproape de situația de incapacitate de plată. La sfârșitul anului, totuși, datoria a fost plătită și s-a înregistrat o acumulare la rezerva de stat. Deși FMI a dorit intrarea în incapacitate de plată pentru a impune condiții similare cu cele din Bulgaria, după 1999, a început relansarea economiei românești.

În prezent cumpărarea de valută de către BNR duce la întărirea monedei naționale, ca și banii care vin din afara țării. Introducerea leului greu la 1 iulie 2005 este o măsură bună pentru că elimină risipa din sistemul financiar.

5. Jeana Gheorghiu, „Constituirea și evoluția sistemului mass-media din România”

În perioada de tranziție a mass-mediei din România putem distinge trei etape definitorii:

- a) Perioada 1990-1992 - caracterizată printr-o creștere rapidă dar haotică a numărului de titluri și tiraje: 65 de cotidiene și 1375 de periodice. În iunie 1990, *România Liberă* și *Adevărul* aveau un tiraj zilnic de 1,5 milioane de exemplare. Motivele tirajelor impresionante erau creșterea interesului publicului, ce își dorea

să afle în legatură cu toate evenimentele ascunse ale perioadei, costurile de producție și forța de muncă foarte ieftine.

- b) Perioada 1992-1996 a fost un moment important în istoria presei românești: scăderea dramatică a tirajelor (*România Liberă* și *Adevărul* au trecut la un tiraj zilnic de 250.000 de exemplare) și dispariția unor cotidiene (*Tineretul Liber*) coroborată cu apariția altora (*Evenimentul Zilei*, *Jurnalul Național*, *Oglinda*). Această scădere a tirajelor s-a datorat dificultăților de ordin economic (scumpirea materiei prime, creșterea costurilor de difuzare, creșterea impozitelor), pierderii încrederii populației în presă și apariției audio-vizualului (au apărut peste 100 de posturi de radio și 50 de posturi TV private). Pe de altă parte, asistăm la orientarea către periodice (*Formula As*, 22), la apariția presei pe profile tematice (*Capital*, *Bursa* – profil economic, *Avantaje* – presa feminină).
- c) Perioada 1996-2004 se caracterizează prin „trustizarea presei” – apariția trusturilor multimedia: „Topaz”, „MediaPro”, „Antena 1”. Comercializarea audiovizualului (40% din țară este acoperită de societăți de cablu) a făcut ca televiziunea publică să intre în declin.

6. Evaluarea chestionarelor

Chestionarul de Evaluare a cursurilor desfășurate în cadrul Modulului II a fost completat de 40 de cursanți. Întrebările din chestionar au vizat așteptările generale ale participanților la Școala Europeană, evaluarea fiecărui profesor având în vedere criteriile interactivității, noutății și eficienței (pe o scară de la 1 la 5, 1 fiind cel mai jos nivel, iar 5 fiind cel mai înalt), aprecierea organizării celui de-al doilea seminar, relaționarea dintre cursanți, dintre cursanți și profesori și recomandări pentru seminariile viitoare.

Cele mai des invocate așteptări generale legate de curs au fost: aflarea unor informații noi, dezbaterăa unor probleme esențiale ale societății românești și interacțiunea cu ceilalți participanți proveniți din medii diferite.

Aprecierea organizării primului seminar a fost superioară și peste medie – majoritatea cursanților acordând în acest caz calificativele: „Foarte Bună” și

„Excelent”. În ceea ce privește aprecierea relațiilor stabilite între cursanți și profesori se poate remarca continuarea diferențierii dintre relațiile între cursanți, care sunt apreciate ca fiind foarte bune și relațiile dintre cursanți și profesori care sunt doar bune.